Balladen om Holger Danske

- en smuk og stemningsfuld dukkefilm. Den er animeret således, at den bliver meget levende og nærværende. Filmens særlige kvaliteter som oplevelse af myte, fundamentale livsspørgsmål er udgangspunktet i dette materiale.Det er tænkt som inspiration til lærerne - og som arbejdsmateriale til elever i kopieret form.

Filmen er en naturlig inspiration til følgende temaer:

- **Vuggegaver, egenskaber**
- **Heltemyten, idoler, symboler**
- **Vikingetid, samfund og kommunikation**
- **Kejser Karls magt, fred og menneskerettigheder**
- **Religion og krig**
- **Dukker, liv**

Orientering til lærerne

Alle alderstrin kan have glæde af filmen, hvis de er åbne for eventyrets verden. Hvor der er mange, som er interesserede i at opleve filmen, vil det være en god ide at tage kontakt med den lokale biograf og arrangere en fælles visning. Filmens figurer, lyd og lys udgør en musisk helhed. Den er en smuk oplevelse med mange facetter. Holger Danske er en fortidig person. Men bearbejdningen er nutidig i sit syn på godt og ondt. Det er ikke i kraft af sejre i krig - og evne til at redde jomfruer, at heltens liv bliver husket i dag. Nej, det er i kraft af det, han kommer til at stå for.
Holger Danske er symbolet på de svages redningsmand, den hjælp, der kommer i sidste øjeblik.

Opgaverne i dette materiale er et "tag selv-bord". Niveaudelingen er udtryk for sværhedsgraden. Evt. kan eleverne gruppevis vælge sig ind på de emner, der særlig har deres interesse og arbejde frit.
Det vil være meget nyttigt at bruge supplerende kilder.

Introduktion til filmen:

En animeret dukkefilm kræver tålmodighed, enthusiasme og håndelag. Kameramanden har kigget og focuseret mere end 160.000 gange på de 82 min. som filmen varer, og i lige så mange små næsten usynlige bevægelser har animatoren bevæget figurer, øjne og udstyr på de 100 dukker, heste, hunde og fugle, der tilsammen gør fortællingen til en film.
Fra sept. 93 var vi 7, der snittede, tegnede, skrev, klippede animerede, beregnede, belyste og modellerede. Filmoptagelserne startede i februar 94. Vi levede og åndede i en verden, der var 8 gange mindre end vores. 90 sek. film om ugen kunne vi producere. I påsken 95 var det sidste filmklip i kassen. Det lange efterarbejde med finklip, stemmeindtaling, musik, lydmix, og et kompliceret laboratoriearbejde kunne begynde.
Hele produktionen er blevet båret af en stor kærlighed og tro på denne særlige fortælleform - så vi vil gerne gøre det igen.

Laila Hodel, juli 96.

Niveau 1

Dukker: Da filmen er en animeret dukkefilm er det oplagt at arbejde med emnet dukker:

Fortæl om dine dukker
Er dukker levende ?
Hvad er det at være levende ?
Hvad er det at være udødelig?

Lav en dukke.
Prøv at være en dukke.
Tal som den.
Gå som den.
Spil dens rolle.

Fælles aktiviteter:
Læs H.C. Andersen,"Den standhaftige tindsoldat".
Se balletten/ lyt til musikken til " Nødedeknækkeren".
Se Disney-filmen, Toy-story

Hvem er Holger Danske?

- Oprindelig en berømt helt fra vikingetiden ca. år 800
- En arketypisk samling af personer, et vandresagn.
- Den franske krønnikes eventyrlige bearbejdning af sagnet (1400-tallet).
- Nutidens forestillinger, idol/symbol.

Kilder:

Holger Danske, Ebbe Kløvedal Reich. Facinerende og informativ.
Holger Danske, O. Tyregod. 1903. er læseværdig om baggrunden for sagnet.
Nogle meddelelser om historiske bestanddele om Holger Danske, P. G. Thorsen, 1865. En lille men meget svær og interessant samling af historiske informationer. Der henvises til flere kilder under emnerne.

Filmisk supplement

Der er en typisk dansk holdning bag filmen, en accept af modsætninger. Derfor er det interessant at sammenligne den med f.eks. Walt Disneys film om Løvernes Konge, hvor helte og skurke er malet i sort/hvidt. Begge handler om prinser, der tvinges væk fra hjemmet.

Filmproduktion :
Frejas børn. Lindebjergvej 13,
4300 Holbæk.Tele: 45531046 Fax. 53462346
Manus og instruktion : Laila Hodell.
Tegninger, Elisabeth Holst
Foto : Casper Høybjerg
Produktion af undervisningsmateriale:
Kulturisten: v. Hanne Winther. Strandgade 39.
3000 Helsingør. tele/fax 49 20 02 47
Filmudlejning (35 mm. - og undervisningsmateriale): Buena Vista International,
Danmark , Østergade 26B, 1100 Kbh. Ø
tlf: 33120800 Fax 33124332
Videoudlejning 1997 (og undervisningmateriale): Statens Filmcentral,
Vognmagergade 10, 1120 København K.
Telef: 33743500 Fax: 33743565

Vikingetid. Den gamle kultur og de nye strømninger - omstilling

Niveau 1.

Lav en stor fælles plakat af Danernes, by, Holgers hjem.
Sammenlign med nutiden. Måske kan det være Ribe, for Holgers far, kong Gudfred byggede på Dannevirke.)

Niveau 2:

Kommunikation i verden.
Arbejd med kommunikation og transport, den teknologiske udvikling.

Fortid:
Kig på spredning af kultur i forbindelse med vikingetidens internationale kommunikation, handel og krig.

Nutid:
Der trækkes paralleler til vor tids teknologi, handel, medier, rejser og krige.

Fremtid:
Hvor fører udviklingen os hen. Visioner af fremtiden. - Digte og stile. Billedcollager og installationer.

Besøg evt.:
Ribe vikingemuseum. Oplysninger fås på museet, 75 42 22 22, kontakt Lene Lund. Roskilde,
Vikingeskibshallen. Materiale fås på nr. 46 35 65 55, kontaktperson. Harry Kahl
Hedeby, Slesvig, den gamle vikingeby med marked. Materiale fås på nr. 046 21 81 33 00

Vuggegaver. Personlige egenskaber

Holger får særlige gaver af Danernes guddommelige hjælpere. F. eks. at være "uovervindelig" og "populær". Disse gaver kommer til at bestemme hans skæbne.

Niveau 1: Lav lister. Gå evt. ud fra eventyret om Snehvide.

Gode egenskaber:	Dårlige egenskaber:
Kan gode egenskaber vise sig at blive et problem?	Kan dårlige egenskaber være gode i visse situationer?

Vuggegaver= egenskaber
Hvilke egenskaber har de mennesker du kan lide.
(Hvilke vuggegaver fik du selv?)

Leg:
Først sendes en spørger udenfor døren.
Imens aftaler de andre, hvem der er mr. X.
Når spørgeren kommer ind siger han/hun til hver enkelt af panelet:
- Hvad mener du om mister X ?
- Mr X er.....f.eks. venstrehåndet, enebarn, lavmælt, dygtig, skrammet på knæet, o.s.v.
Spørgeren fortsætter til Mr X er gættet.

Niveau 2:
Tal om de forestillinger, der er i klassen/gruppen om skæbne. Hvem bestemmer skæbnen?
Hvad kan et menneske selv bestemme? På hvilken måde kan man bruge viljen til at ændre sin skæbne?
Horoskoper. Berømte skæbner. Læs evt. en af Karen Blixens Skæbnefortællinger.

Ordbog:
Skæbnetro - betyder at man tror på, et menneskes liv er bestemt på forhånd - som en køreplan for toget.
Eks.: Det var hans skæbne at blive præst. **Overnaturlige evner** - er "over sanselige". De kan hverken ses eller berøres.
Eksisterer de overhovedet? Se evt. også: Torneroses fe-gaver.

Heltemyten. Idol - symbol

Niveau 1:
Det er spændende at læse myter om de gamle helte.
Du kan også finde dem mange steder som statuer - og på malerier.
Derfor er emnet egnet til museumsbesøg på f.eks. Thorvaldsens museum eller renaissanceslotte.
I renaissancen kom heltene på mode igen.
Tal også om livsforløbet for en helt.
Filmens slutning kan være emne for en diskussion - tildigtning - omdigtning.

Niveau 2:
Heltens betydning som forbillede i den kulturelle udvikling.
Introduktion til samtale om arketyper, HELTEN i enhver af os.
Hvor er jeg en helt ?
Der er mulighed for kritisk læsning og sammenligning af kilder.

Bogkasse - forslag:.
Børnebøger:
I alle de riger og lande,
Ole Pedersen
Dragen, der vogtede guld,
Knud Hermansen.
Herkules`12 prøver,
Svend Damsholt

Ungdomsbøger
Holger Danske,
Ebbe Kløvedal Reich.
Herkules`arbejder, Alice A. Bailey
Mennesket og dets symboler
(voksen) s. 110 - 137, C. G. Jung

Forslag til helte:
Supermann
Jesus
Holger Danske
Nelson Mandela
Jeanne D´Arch
Mickey Mouse
Napoleon
Prometeus
Bilbo Sækker
Herkules
Pippi Langstrømpe
Albert Schweitzer
Mother Theresa
Gandi
Hamlet
Franz af Assisi
Columbus
Sct Georg
Elvis
Charlie Chaplin
Einstein
-
-
-
-
-
-
-
-
-
-
-
-

Grupper kan arbejde med en begrundet
Helte top 10

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.
10.

Symbol/idol. Hvad er et symbol? Hvad er et idol ?
"Holger Danske" diskuteres evt. som helten, der er de svages beskytter/hjælp i yderste øjeblik.

Religion og krig. Mission

Karls folk presser på for at få stammerne til at gå over til kristendom. De skal døbes. Det er et symbol på at de giver afkald på deres ritualer og barbariske skikke. Den stærkestes ret. I stedet skal de leve efter Kristi anvisninger bl.a. om næstekærlighed. Det er også nødvendigt at bede om Guds nåde - for en kristen er en synder, der behøver frelse for at få evigt liv. Han skal også betale tiende til kirken.

Niveau 1:

Hvor er der religionskrig i dag ?

Irland.....

Jugoslavien, osv.

Hvad slås man i virkeligheden om?
Kan I se paraller til idealer for livskvalitet og menneskerettigheder ?

Niveau 2:

Er alle religioner lige gode? Kig på hvordan de udvikler sig med tid og kultur.
Diskutioner Hvad I synes om mission, for den har haft stor betydning for udviklingen i verden.
Er synspunktnerne det samme om fortiden som om nutiden.

Kristendom/Islam

Forskelle og ligheder mellem kristendom og islam er interessante. De to religioner er som søskende, udsprunget nær hinanden. Sammenlignet med verdens andre religioner har de mere til fælles end til forskel. Udadtil er der dog stor forskel på de samfund, de har udviklet.
Det kristne samfund præges fundamentalt af frihed og ansvar til individet. Islam præges af, - at samfundet/ familien bestemmer mest og at Koranens vejledning (fra ca. år 600 - om bøn, mad, påklædning m.m.) stadig i høj grad opfattes som lov af muslimer.

Kristendom:	Islam:
EEn Gud	EEn gud
Jesus er Guds søn	Muhammed er Allas profet
Korstog	Hellig krig
De andre - eller ulydigebetraktes som "næste"	De andre - eller opfattes ulydige er fjender som
Mennesket frelses ved nåde	Mennesket frelses ved riktige gerninger.
Individet har et frit valg	Stammen, samfundet er vigtigere end individet
vestlig livsform	Islamisk livsmønster

Hvis du kunne få 3 ønsker
opfyldt af Gud - så menneskene kunne få et bedre liv.

Hvad ville du så bede om/ønske?

1.

2.

3.

Det værste ved /ønsker/ bønner er at når man holder fast ved dem, og tænker på dem hver dag i lang tid - så risikerer man, at de går i opfyldelse.

Ordbog:
Mission=udsendelse. Kristen mission begrundes i Kristi dåbsbefaling:" Gå ud og gør alle folkeslag til mine desciple, idet i døber dem i Faderens, Sønnens og Helligåndens navn - og idet i lærer dem at holde alt, hvad jeg har befalet jer.

Kejser Karls magt. Forudsætninger for livskvalitet og fred i verden - lokal styre eller statsmagt.

*Holger Danske var elitesoldat i Karl den Stores hær. Han kæmpede sammen med Roland og de andre paladiner.
De sloges for den verdslige magt ved at underlægge sig de gamle stammer omkring Frankrig.
Når de var undertvunget skulle de betale skat til kejseren. Den brugte han bl.a. til undervisning og en stor hær, så han kunne holde lov og orden - og beskytte sit rige mod fjender og oprør.*

Nivau 1
Hvad mente kejser Carl, når han sagde, at alle skulle have samme religion og vaner. Hvorfor ?
Hvad kæmper mennesket for at opnå ?

Frihedsidealerne fra den franske revolution *havde som slogan: Frihed, lighed og broderskab.*

FNs menneskerettigheder:
Alle mennesker har samme rettigheder ligegyldig hvilken overbevisning, oprindelse el. lig.de måtte have. Disse rettigheder er:

- *Ret til at leve,*
- *Frihed: tanke, og trosfrihed, ytringsfrihed, forsamlings - og foreningsfrihed*
- *Personlig sikkerhed* dvs. omgående at få sin sag prøvet af en dom mer ved anholdelse og ikke at blive underkastet umenneskelig eller vanæren de behandling.
- *Ejendomsret.*
- *Ret til uddannelse*
- *Ret til frie valg*

Disse rettigheder blev lov i Danmark i 1953

Nivau 2
Prøv at overveje individuelt/gruppevis verdens muligheder for fred og livskvalitet lige nu.
Stil, aviscollager, debatkonkurrence, evt. fælles formulering af mål og midler.

Som dansker har du flere/større rettigheder - hvilke? (Citater, Collage)

Evt.: Drøft hvilke danske sager, der er indbragt for menneskerettighedskommisionen.

Balladen om Holger Danske

Filmens sang og handling, (musikken til filmen er udgivet på CD)

Mellem nattens lange skygger,
under skovens grønne dyne
midt blandt ask og lind og graner
døset han af kildens klukken
uden tanke om i morgen
uden sorg og uden drømme
ligger nordens frø og venter
venter på sin fremtids strømme,
venter på de tusind stykker
som tilsammen livet bygger.
Verdenshavets salte tårer
triller gennem barnets årer
finder frem til nye strande
finder frem til fjerne lande.
Hans fremtid begyndte den morgen.

Det er lige før vinkingetiden.
Fra syd kommer nye tanker. Kristendommen trænger sig nordpå. Men Danerne vil ikke lade sig døbe. De vil ikke underkaste sig de kristenes gud. De har andre planer.

Mellem Gøtrik og hans svende
vokser nye store planer
handelsskib med rav og pelse
drageskib med sværd og skjolde.
Det skal åbne nye veje
land skal findes, land skal vindes
ned ad floder, over havet,
over havet drømmer kongen
over hav til verdens ende
så vil lykken sikkert vende.
Verdenshavets salte tårer
triller gennem deres årer
finder hen til nye strande,
finder frem til fjerne lande
en fremtid begynder den morgen.

Men inden vikingeplanerne er på plads banker de nye tider på sydfra igen. Udsendinge fra Frankernes mægtige Kong Karl vil kræve skat af Danerne. De truer med krig, hvis Danerne ikke underkaster sig. Lille prins Holger tager de med som pant for deres skattekrav.

Drengen bringes til Karls hovedstad, Aachen, hvor han møder Karls søn, Karl-Ot og andre gidsler fra de undertrykte stammer.

Båret frem af engledrømme
gemt bag lærde folk og munke
under Kristi milde blikke
sidder Karl og lægger planer.
Han vil samle alle lande,
trænge ind i alle egne
vantro hedninger skal blegne
vantro vikinger skal rømme
drageskib og flodens strømme.

Halleluja
Bonus est dominum spirantibus in eum (Gud er god for dem, der tror) animae quarenti illum (hvis sjæle søger) bonum est viro, cum pontaverit jugem ab adolescentia sua (det er godt at møde herren tidligt i livet.) I al evighed, amen Halleluja.

Karl den Stores akademi bygger på håndværk, videnskab og den kristne tro. Holger lærer alt, hvad en ridder har brug for hos Frankerne. Hans læremestre bliver Roland og de 12 paladiner, der er grundstammen i Karls hof.

Vuggegaverne fra dåben
ligger dybt i drengens drømme.
Skovmystik og tryllerier
hjælper ham igennem livet.
Holger vokser op hos franken.
Korset blir hans ledestjerne.
Langsomt drejes skæbnehjulet.
Hjulet drejer i det fjerne.
Kærlighedens port er åben,
det blir Holgers nye våben.
Verdenshavets salte tårer
triller gennem heltens årer
finder hen til nye strande
finder frem til fjerne lande
Ser frem til en ny kamp i morgen.

Mens Holger vokser op indlemmer Karl de omkringliggende stammer i sit rige. - Og så kalder paven ham til Rom:

Karl den store blir nu kejser.
Paven salver Magnus pande
Solens søn - med kors og banner,
overhører stammers jammer,
døv og hård bag magtens maske
døv for råd og døv for klagen.
Sejrsstolt med tornekrone
sikker - uden mindste nagen
selvtilfreds den gamle knejser.
- og til Indien han rejser.
Jeg er verdensrigets anker,
tænker Karl, mens hjertet banker,
drages han mod nye lande
søger han mod fjerne strande
hvis fremtid begynder den morgen.

Karl gifter sig til mere land og større magt. I filmen gifter han sig med Holgers store kærlighed, Diana. Imens sender han den unge ridder over Pyrenæerne til Zaracenerne i Zaragosa.

Solen svider falkens vinger
dør i klippens kolde kløfter
over stejle isblå bjerge
haster nu den unge rytter
is i mave, is i hjerte
is i hår som narrebjælder
narrebjælders kolde smerte
narrebjælders latter bringer
sværdet frem så fjender springer
Ryster sig og mærker døden
dagen er i morgenrøden
sorte lig i halve stykker
sorte ravne i dem rykker.
De 12 paladiner er døde.

Roland og de andre paladiner er dræbt i baghold. Selv lokkes Holger også i en fælde. Han vinder dog sin frihed ved at besejre kæmpen Burneman.

Blandt oliventræers skygger
På det spanske røde højland
overdøves ravnens skrig af
skjold og køllers dumpe klange.
Dansken svinger Frankersværdet
tvinger trolden, truer fjenden,
kold af hævnlyst Holger kæmper
kæmper for araberkvinden,
og mod Burneman han rykker
deler ham i tvende stykker.
Vinder så sin tabte frihed
finder atter samme lighed
-mellem folk fra syd og norden
ser, at der i alle bor en
drøm om en lysere fremtid.

Holger følger prinsesse Gloriant hjem - til Himalaja. Der får han udødelighedens frugt. Han prøver nu også at finde tilbage til sig selv. Er han Franker? Er han Daner?

Skæbnen trækker atter i trådene. Tiden ved hoffet løber ud. Holger søger hjemad.

Bort fra Frankerrigets kirke
bort fra kærlighed og kampe
bort fra dødens skarpe tunger
traver nu den trætte kriger.
Holger rider atter nord på
atter søger han den kilde
hvor han drømte store drømme
hvor han legede som lille
til et sted bag Dannevirke
skjult af ask og lind og birke.

Og her i barndomslandet ved kilden
falder han i tanker.
Død - og dog udødeligt vil han leve i vores bevidsthed som en af verdens største helte.

Evighedens klare stunder
åbner sig mens Holger blunder
blander sig med gamle minder
minder spejler sig og finder
tilbage til barndommens riger.

Pernille Kann DTP Reklame